

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISE
AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

**PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL
PËR MARRJEN E SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE
TË ARSIMIT FILLOR
2020**

1. HYRJE

Profesioni i mësuesit kërkon përkushtim, përgjegjshmëri dhe standarde të larta pune dhe etike. Mësuesi vepron me ndershmëri dhe integritet të lartë profesional, zotëron përmbytjen e lëndëve që jep mësim, përditëson dijet dhe aftësitë e tij nëpërmjet trajnimeve dhe kualifikimeve që zhvillon, krijon dhe pasuron vazhdimisht portofolin e tij profesional, përfshihet në procesin e vetëvlerësimit, dokumenton vlerësimet që i bëhen, krijon marrëdhënie korrekte me prindërit në interesin më të mirë të fëmijëve.

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e kategorive të kualifikimit të mësuesve të ciklit fillor është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar (ASCAP) për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të këtij cikli në përgatitjen për testimin kombëtar për marrjen e kategorive të kualifikimit, si dhe të gjitha Drejtorive Rajonale të Arsimit Parauniversitar dhe Zyrave Vendore të Arsimit Parauniversitar për të organizuar zhvillimin profesional për të gjithë mësuesit që do të hyjnë në këtë proces.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASR-ja ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve, të tilla si:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë e mësimdhënie-nxënies në shkollë;
- programet lëndore nga klasa 1-5;
- aspekte të pedagogjisë dhe të metodologjisë në ciklin fillor;
- aspekte të etikës dhe të komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MAS që zbatohen në shkollë, duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- përmbajtja shkencore e lëndëve të ciklit fillor, nga klasa 1-5.

2. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional të mësuesve për efekt kualifikimi synon:

- *të ofrojë* një program orientues për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të ciklit fillor në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese, si dhe DRAP-eve, ZVAP-ve, për të organizuar zhvillimin profesional të mësuesve. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DRAP-et, ZVAP-të, përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete;
- *të ofrojë* një program të detyruar, për të cilin mësuesit do të përgatiten, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar.

Programi synon që mësuesi:

- *të njohë* dhe *të zbatojë* legjislacionin arsimor e, në mënyrë të veçantë, të risive më të fundit të reformës arsimore;
- *të zotërojë* kompetencat profesionale të kuadrit mësimitdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejt në efektivitetin e procesit mësimor, për një mësimitdhënie të suksesshme;
- *të përzgjedhë* modelet më të përshtatshme për zhvillimin e mësimit dhe për organizimin e mjedisit të klasës, me qëllim nxitjen e diskutimeve dhe përdorimin e teknikave të larmishme të vlerësimit të nxënësve;
- *të zotërojë* konceptet bazë, ligjësitë shkencore dhe t'i zbatojë me saktësi gjatë mësimitdhënies, në përshtatje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim;
- *të zbatojë* rregullat e etikës dhe të komunikimit në punën e tyre në shkollë;
- *të zbatojë* rregullat drejtshkrimore të gjuhës shqipe gjatë procesit të mësimitdhënie – nxënies;
- *të përdorë* teknologjinë duke realizuar sa më shumë orë mësimore në laboratorin e TIK-ut, në klasë me video-projektor, me simulime, video mësimore etj.
-

3. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Për secilën fushë, përcaktohen:

- kompetencat profesionale, si dhe rezultatet e pritshme për realizimin e këtyre kompetencave;
 - literatura përkatëse rekomanduese në funksion të përvetësimit të kompetencave të fushës.
- Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë çështjet në të cilat duhet të përqëndrohet.

FUSHA: DOKUMENTACIONI ZYRTAR	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
<p>Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe dokumentacionit shkollor</p> <p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i arsimit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zotëron ligjin për sistemin arsimor parauniversitar dhe dispozitat normative të këtij sistemi; • zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; • zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; • demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MASR-së në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; • zbaton etikën profesionale të mësuesit; • respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit; • respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; • zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. • Udhëzimi nr.18, datë 20.08.2019 “Për vitin shkollor 2019-2020 në sistemin arsimor parauniversitar”. • Udhëzimi nr. 30, datë 12.09.2018 “Për numrin e nxënësve për klasë dhe normat e punës mësimore në institucionet e arsimit parauniversitar”. • Udhëzimi nr. 1, datë 20.01.2017 “Për funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë”. • Udhëzimi nr. 2, datë 12.02.2015. “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”. • Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”. • Urdhri Nr.6, datë 10.01.2018 për zbatimin e nismës “Tri lëndë në gjashtë orë”.

FUSHA: PROGRAME LËNDORE

<p align="center">Kompetenca</p> <p align="center">Zbatimi në mënyrë efektive i programeve lëndore</p>	<p align="center">Literatura e rekomanduar</p>
<p><i>Mësuesi i arsimit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>qëndron</i> i mirinformuar për të rejat e reformës kurrikulare, pjesë e të cilës është edhe arsimi fillor; • <i>zbaton</i> programet lëndore duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tyre; • <i>përdor</i> me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetit të zbatimit të programeve lëndore dhe të integritit ndërlëndor; • <i>përdor</i> materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe aftësive të parashikuara në program; • <i>harton</i> objektiva (rezultate të nxëni) për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me objektivat (shkathtësitë) e programit; • <i>shpjegon</i> lidhjen program-tekst-plan mësimor vjetor dhe periudhash; • <i>planifikon</i> projekte kurrikulare dhe module mësimore; • <i>përzgjedh</i> mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e objektivave të programeve lëndore; • <i>harton</i> teste sipas kritereve të caktuara për të vlerësuar njohuritë, shkathtësitë, vlerat dhe qëndrimet e nxënësve në lëndë të ndryshme të ciklit fillor; 	<ul style="list-style-type: none"> • Korniza kurrikulare e arsimit parauniversitar, 2014. • Kurrikula bërthamë klasat KP-5, 2014. • Programet lëndore për klasat 1-5.

FUSHA: ASPEKTE TË PEDAGOGJISË DHE TË METODOLOGJISË NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE

<p align="center">Kompetenca I</p> <p>Zotërimi i koncepteve bashkëkohore të edukimit të fëmijëve 6 - 11 vjeç</p>	<p align="center">Literatura e rekomanduar</p>
<p><i>Mësuesi i ciklit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>është</i> njohës i mirë i aspekteve didaktike dhe pedagogjike të mësimdhënies, i stileve të të nxënit dhe i psikologjisë moshore të nxënësve me të cilët punon; • <i>shfrytëzon</i> literaturën bashkëkohore për të përmirësuar cilësinë e mësimdhënies dhe të të nxënit; • <i>analizon</i> elementet që i bashkojnë dhe i dallojnë llojet e mësimdhënies me njëra-tjetrën; • <i>menaxhon</i> situata, sjellje dhe veprime të ndryshme nxënësish; • <i>zotëron</i> aftësitë dhe kompetencat profesionale që i duhen mësuesit të ciklit fillor; • <i>zhvillon</i> mësimdhënie të diferencuar; • <i>dallon</i> vështirësinë në të nxënë nga aftësia e kufizuar; • <i>harton</i> plane edukative individuale (PEI); • <i>krijon</i> klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit; • <i>planifikon</i> orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; • <i>prezanton</i> materiale didaktike duke përdorur programet më të njohura kompjuterike. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korniza kurrikulare, 2014. • Kurrikula bërthamë AMU, klasat I-V, 2014. • Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.
<p align="center">Kompetenca II</p> <p>Përdorimi i metodave ndërvepruese dhe i formave të ndryshme të punës me nxënësit e</p>	<p align="center">Literaturë e rekomanduar</p>

kësaj moshe, realizimi i integritit ndërlëndor	
<p><i>Mësuesi i ciklit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>motivon</i> nxënësit në forma e mënyra efektive; • <i>zbaton</i> metodat ndërvepruese të mësimdhënies në përshtatje me lëndën, temën e mësimin dhe me moshën e nxënësve; • <i>planifikon</i> veprimtari që nxisin të menduarit kritik e krijues të nxënësve; • <i>krijon</i> klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit; • <i>planifikon</i> orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; • <i>përdor</i> metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve; • <i>përdor</i> metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Të nxënit me situata, kompetenca dhe situata e të nxënit, IZHA 2014. • Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. • Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), IZHA 2016. • Vlerësimi i nxënësit në arsimin e mesëm të ulët dhe në arsimin e mesëm të lartë. (<i>Material shpjegues në ndihmë të shkollave</i>), Shtator 2019. • Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, planifikimin e punës me fëmijët me aftësi të kufizuar, hartimin e planit edukativ individual, disiplinimin pozitiv të sjelljes së nxënësve në klasë etj.
<p>Kompetenca III</p> <p>Përdorimi i instrumenteve të ndryshme të vëzhgimit dhe të vlerësimit të nxënësve</p>	<p>Literaturë e rekomanduar</p>
<p><i>Mësuesi i ciklit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>përdor</i> mënyra e strategji të ndryshme të dokumentimit, vëzhgimit dhe vlerësimit të nxënësve; • <i>vëzhgon</i> dhe vlerëson me përshkrim ecurinë dhe përparimin e nxënësit, duke përdorur instrumente të ndryshme; • <i>dokumenton</i> detyra e punime të nxënësve që dëshmojnë përparimin dhe interesin e tyre për 	<ul style="list-style-type: none"> • Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 atë “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”. • Korniza e vlerësimit të nxënësit në arsimin parauniversitar, IZHA 2015. • Nivelet e arritjes së kompetencave, shkalla e parë dhe shkalla e dytë, IZHA 2016.

<p>shkollën dhe komunitetin përreth;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>punon</i> me prindërit për përmirësimin e përparimit të nxënësit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Modele testesh për arsimin parauniversitar (Teste të hartuara nga mësuesit), ASCAP, 2019.
---	---

FUSHA: ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT

Kompetenca Zbatimi i rregullave të etikës dhe komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit	Literatura e rekomanduar
<p><i>Mësuesi i ciklit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>njuh</i> rregullat e etikës dhe të sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; • <i>sillet</i> në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar publik dhe privat. • Draft-Standardet profesionale të mësuesit në arsimin parauniversitar, IZHA 2016. • Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

FUSHA: ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE

Kompetenca Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	Literatura e rekomanduar
<p><i>Mësuesi i ciklit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zbaton</i> rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe, në të folur, në të lexuar dhe në të shkruar; • zbaton rregullat e drejtshkrimit të gjuhës shqipe në çdo veprimtari në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Drejtshkrimi i gjuhës shqipe.

FUSHA: PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËVE TË CIKLIT FILLOR

Kompetenca Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndëve të ciklit fillor	Literatura e rekomanduar
<p><i>Mësuesi i ciklit fillor:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>zotëron</i> konceptet shkencore, dukuritë, ligjësitë në nivel shkencor dhe didaktik;• <i>transmeton</i> konceptet shkencore, dukuritë, ligjësitë dhe rregullat në përshtatje me moshën dhe të nxënësve të nxënësve;• <i>zotëron</i> njohuritë, aftësitë dhe shprehjet që fitojnë nxënësit nga klasa 1-5 për çdo program lëndor;• <i>planifikon</i> sipas vështirësive tipike që hasin nxënësit gjatë procesit mësimor;• <i>përshtat</i> programet lëndore për nxënësit që paraqesin vështirësi në të nxënë ose që janë me aftësi të kufizuar.	<ul style="list-style-type: none">• Të gjitha programet lëndore që përmban plani mësimor, klasat 1-5.• Tekstet shkollore nga klasa 1-5.• Botime të ndryshme në ndihmë të mësuesve dhe nxënësve.